ЦИФРОВА МЕДИЦИНА ТА МЕДИЧНИЙ ТУРИЗМ У СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНО-ЕТИЧНИХ І ДЕОНТОЛОГІЧНИХ ВИКЛИКІВ СУЧАСНОЇ МЕДИЦИНИ

Гарбар Галина Анатоліївна,
доктор філософських наук, професор
кафедри готельно-ресторанної справи та організації бізнесу,
Миколаївський національний аграрний університет

Анотація. Здійснено філософсько-соціальний аналіз цифрової медицини та медичного туризму в контексті соціально-етичних і деонтологічних проблем сучасної системи охорони здоров'я. Обґрунтовано, що активне впровадження цифрових технологій, телемедицини, штучного інтелекту та платформених рішень у медичну практику суттєво трансформує традиційні уявлення про лікарську відповідальність, професійну етику, конфіденційність, автономію пацієнта та гуманістичні засади медицини. Зроблено висновок, що інтеграція етичних і деонтологічних підходів є необхідною умовою сталого розвитку сучасної медицини в умовах глобальних цифрових трансформацій.

Ключові слова: цифрова медицина, медичний туризм, соціальна етика, цифрові технології в медицині, штучний інтелект.

Abstract. A philosophical and social analysis of digital medicine and medical tourism has been carried out in the context of the socio-ethical and deontological problems of the modern healthcare system. It is argued that the active introduction of digital technologies, telemedicine, artificial intelligence, and platform solutions into medical practice significantly transforms traditional ideas about medical responsibility, professional ethics, confidentiality, patient autonomy, and the humanistic principles of medicine. It is concluded that the integration of ethical and deontological approaches is a necessary condition for the sustainable development of modern medicine in the context of global digital transformations.

Keywords: digital medicine, medical tourism, social ethics, digital technologies in medicine, artificial intelligence.

Сучасна медицина переживає епоху фундаментальних змін, обумовлених інтеграцією цифрових технологій та розвитком штучного інтелекту. Цифрова медицина стає не просто інструментом обробки даних, а своєрідною парадигмою, що трансформує традиційні уявлення про догляд, діагностику, терапію та взаємодію між пацієнтом і лікарем. Актуальність теми посилюється тим, що глобалізація медичного туризму вимагає врахування різних культурних, соціальних та правових норм, що впливають на етичність медичних рішень. Цифрові технології дозволяють створювати універсальні платформи, які стандартизують процеси діагностики та лікування, забезпечують віддалений контроль за станом пацієнтів і сприяють розвитку прозорої системи оцінки якості медичних послуг. Водночас з цим постає питання відповідальності за прийняття рішень, де алгоритми ШІ можуть пропонувати оптимальні терапевтичні рішення, а кінцева відповідальність залишається за лікарем. Ця дилема відображає центральну соціально-етичну проблему сучасної медицини: як поєднати технологічний прогрес із дотриманням гуманістичних принципів та деонтологічних норм. Актуальність дослідження цифрової медицини обумовлена не лише технологічними досягненнями, а й соціально-етичними викликами, які постають перед сучасним суспільством у контексті медичного туризму = явища, що дедалі активніше розвивається у глобальному вимірі. Пацієнти, які подорожують для отримання медичних послуг за межами свого регіону або країни, стають активними учасниками цифрового медичного середовища, де на перший план виходять питання безпеки, конфіденційності, доступності та справедливості медичної допомоги. Концептуалізація цифрової медицини у контексті медичного туризму передбачає системне розуміння цього явища як інтеграції трьох ключових вимірів: технологічного, етичного та соціального. Технологічний вимір охоплює впровадження телемедицини, електронних медичних карток, алгоритмів штучного інтелекту для аналізу клінічних даних та персоналізованого прогнозування захворювань. Етичний вимір передбачає дотримання принципів конфіденційності, прозорості прийняття рішень, справедливого доступу до

медичних послуг та мінімізації ризиків, пов'язаних з дистанційним наданням медичної допомоги. Соціальний вимір визначає вплив цифрової медицини та медичного туризму на формування нових стандартів взаємодії між пацієнтами, лікарями та державними структурами охорони здоров'я, а також на розвиток глобальної культури безпечного та відповідального туризму. **Цифрова медицина та медичний туризм - це комплекс технологій, методів та організаційних підходів, які забезпечують автоматизовану обробку, аналіз та інтерпретацію медичних даних з метою надання ефективних, безпечних та персоналізованих медичних послуг, одночасно дотримуючись соціально-етичних та деонтологічних принципів, що гарантують конфіденційність, справедливість та прозорість медичної практики у глобальному цифровому середовищі.**

Таким чином, цифрова медицина та медичний туризм постають не лише як технологічна інновація, а як філософсько-етична категорія сучасної медицини. Їхнє поєднання демонструє, що розвиток цифрових технологій у медичній сфері неможливо розглядати ізольовано від соціальних, етичних і деонтологічних вимірів, оскільки саме через них реалізується баланс між технологічним прогресом та гуманістичною відповідальністю перед пацієнтом і суспільством. Практичне значення цифрової медицини у сфері медичного туризму проявляється у забезпеченні безпечного і ефективного доступу до медичних послуг, зниженні ризиків медичних помилок, оптимізації ресурсів лікарень та створенні умов для сталого розвитку систем охорони здоров'я. Телемедичні платформи дозволяють пацієнтам отримувати консультації та попередню діагностику без потреби у фізичній присутності, що значно знижує витрати часу, фінансове навантаження та екологічний слід подорожей. У поєднанні з етичними стандартами це формує нову парадигму медичного туризму, де цифрові технології виступають інструментом реалізації принципів справедливості, безпеки та доступності. Медичний туризм у XXI столітті зазнає суттєвих змін, формуючи нову парадигму свого розвитку. Якщо раніше він зосереджувався переважно на поїздках за кордон з метою дешевшого або швидшого лікування, то сьогодні акцент зміщується на комплексний підхід до здоров'я, профілактику та якість життя. Нова парадигма медичного туризму ґрунтується на пацієнтоорієнтованості. Людина розглядається не лише як пацієнт, а як активний учасник процесу оздоровлення. Важливу роль відіграє персоналізація медичних послуг - програми лікування й реабілітації підбираються з урахуванням індивідуальних потреб, способу життя та психологічного стану. Ще однією ключовою рисою є інтеграція медицини з туризмом та wellness-напрямами. Сучасний медичний туризм поєднує лікування, реабілітацію, відпочинок, правильне харчування та ментальне відновлення. Курорти, санаторії та клініки стають просторами комплексного оздоровлення.

Важливе значення має цифровізація. Телемедицина, електронні медичні записи та онлайн-консультації дозволяють супроводжувати пацієнта до, під час і після поїздки, що підвищує безпеку та ефективність лікування. Нова парадигма також передбачає етичність і сталість, так як зростає увага до міжнародних стандартів якості, безпеки медичних послуг та відповідального ставлення до місцевих громад і ресурсів. Отже, нова парадигма медичного туризму - це перехід від вузького лікувального підходу до цілісної системи збереження та покращення здоров'я людини в умовах глобалізованого світу. Нова парадигма медичного туризму формується як відповідь на глобальні зміни у сфері охорони здоров'я, мобільності населення та зростання уваги до якості життя. Вона означає перехід від традиційного розуміння медичного туризму як поїздки за кордон виключно з метою лікування до комплексної системи, що поєднує медичні послуги, профілактику, реабілітацію та оздоровлення. У центрі цієї парадигми знаходиться людина з її індивідуальними потребами, фізичним і психологічним станом.

Характерною рисою нової парадигми є пацієнтоорієнтований та персоналізований підхід. Медичні програми формуються з урахуванням стану здоров'я, віку, способу життя та очікувань пацієнта. Важливим стає не лише результат лікування, а й комфорт, безпека, безперервний медичний супровід до, під час і після подорожі. Активно використовуються цифрові технології, зокрема телемедицина та електронні медичні дані, що підвищує якість

послуг і довіру пацієнтів. Нова парадигма медичного туризму також характеризується інтеграцією медицини з оздоровчими та туристичними напрямами. Лікування поєднується з реабілітацією, wellness-програмами, відпочинком, здоровим харчуванням і відновленням психоемоційного стану. Особливе значення надається профілактиці захворювань і підтримці довготривалого здоров'я, а не лише усуненню симптомів. Основними напрямами розвитку в межах цієї парадигми є лікувальний, реабілітаційний, оздоровчий і профілактичний медичний туризм, а також цифровий та сталий медичний туризм. Усі вони спрямовані на забезпечення високих стандартів якості, етичності та відповідального ставлення до довкілля й місцевих громад.

Таким чином, нова парадигма медичного туризму постає як цілісна модель збереження та покращення здоров'я людини в умовах сучасного глобалізованого світу. Нова парадигма медичного туризму відкриває для України значні можливості соціально-економічного розвитку та інтеграції у світовий ринок медичних послуг. Поєднання висококваліфікованих медичних кадрів, природних лікувальних ресурсів, курортного потенціалу та відносно доступної вартості послуг створює передумови для формування конкурентоспроможного медичного туризму. Орієнтація на пацієнтоорієнтований, комплексний і профілактичний підхід дозволяє не лише залучати іноземних пацієнтів, а й підвищувати якість медичних послуг для громадян України. Насамперед доцільно розробити та впровадити державну стратегію розвитку медичного туризму, яка б поєднувала медичну, туристичну та інноваційну політику. Важливим кроком є підвищення міжнародних стандартів якості й безпеки медичних послуг, зокрема через сертифікацію клінік та розвиток системи контролю якості. Перспективним напрямом є розвиток реабілітаційного та оздоровчого медичного туризму з використанням природних ресурсів України - мінеральних вод, кліматичних і рекреаційних зон. Особливу увагу слід приділити цифровізації: розвитку телемедицини, онлайн-консультацій та електронного супроводу пацієнтів до і після лікування. Доцільним є також активне міжнародне просування українських медичних послуг, формування позитивного іміджу країни як безпечного та надійного напряму медичного туризму [1, с. 189-190].

Список використаних джерел

1. Андрюкайтене Регіна, Воронкова Валентина, Нікітенко Віталіна, & Олексенко Роман. Цифрові технології медицини у Китаї. Лютий 2023 рік. Соціально-етичні та деонтологічні проблеми сучасної медицини (немедичні проблеми в медицині): зб. Матеріалів IV Міжнародної науково-практичної конференції (23-24 лютого 2023 року). Запоріжжя: ЗДМУ, 2023. С.189-190.

МЕДИЦИНА ПІД ЧАС ВІЙНИ ЯК ФОРМА ОПОРУ: БІОПОЛІТИКА *VS* ТУРБОТА

Гомілко Ольга Євгенівна, доктор філос. наук, проф.,
провідна наукова співробітниця
відділу філософії культури, етики та естетики,
Інститут філософії ім. Г. Сковороди,
Національна академія наук України

Анотація. Стаття присвячена філософському аналізу трансформації медицини в умовах війни крізь призму напруги між біополітикою та етикою турботи. Обґрунтовується теза, що у воєнному контексті медицина перестає бути нейтральною практикою зцілення і перетворюється на поле боротьби за реальність тіла, де біологічна шкода, психічна травма та інформаційне насильство утворюють єдиний континуум ураження. У центрі уваги - концепт живого тіла (Leib) як альтернатива редукції тілесності до фізичного тіла (Körper), що домінує у логіці воєнної доцільності та біополітичного управління. На основі феноменологічної та аналітичної критики картезіанського дуалізму (М. Шелер, Е. Гусерль, М. Мерло-Понті, Г. Райл, Л. Вітґенштайн) показано, що тілесність є не об'єктом, а умовою досвіду, сприйняття